Serbest Bölgeler

Serbest Bölge Nedir?

Serbest bölgeler; ticari, mali ve ekonomik alanlarda geçerli olan hukuki ve idari düzenlemelerin uygulanmadığı veya kısmen uygulandığı; sınai ve ticari faaliyetler için ülkenin diğer bölgelerine oranla daha geniş teşviklerin tanındığı ve fiziki olarak da ülkenin diğer kısımlarından ayrılan yerler olarak tanımlanabilir. Serbest bölge uygulamaları ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte, genel olarak serbest bölgeler çeşitli teşviklerin uygulandığı, genellikle ihracatı artırma amacı taşıyan ve genellikle ülkenin gümrük bölgesinin dışında sayılan bölgelerdir. Dünyadaki farklı uygulamaları nedeniyle serbest bölgeler farklı şekillerde adlandırılmaktadır:
• Serbest bölge (free zone),
• Serbest liman (free port),
• Serbest ekonomik bölge (free economic zone),
• Gümrüksüz bölge (customs free zone),
• Dış ticaret bölgesi (foreign trade zone)
• Serbest üretim bölgesi (free production zone) Gelişmekte olan ülkelerde serbest bölgelerde genellikle üretim ağırlıklı faaliyetler yapılmakla birlikte, gelişmiş ülkelerde genellikle ticaret ağırlıklı faaliyetler yapılmaktadır. Ülkemizdeki serbest bölgeler, Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihe kadar, gümrük ve dış ticaret kurallarının uygulanması açısından Türkiye Gümrük Bölgesi dışında, menşe kurallarının uygulanması bakımından ise Türkiye Gümrük Bölgesi içinde sayılmaktadır. Ülkemizde serbest bölgeler ile ilgili düzenlemelere 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu'nda ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nda yer verilmektedir.

Serbest bölgeler neden kurulur?

Serbest bölgeler;
• Ülkemizde ihracata yönelik yatırım ve üretimi arttırmak,
• Ülkemize yabancı sermaye ve teknoloji girişini hızlandırmak,
• Ekonominin girdi ihtiyacını ucuz ve düzenli bir şekilde temin etmek,
• Dış ticaret ve finansman imkanlarından daha fazla yararlanmak, Amaçlarına yönelik olarak kurulmakta ve işletilmektedir.

Serbest Bölgelerde hangi faaliyetlerde bulunulur?

Serbest bölgelerde, Yüksek Planlama Kurulu tarafından uygun görülen her türlü sınai, ticari ve hizmetle ilgili faaliyetler yapılabilir. Bu konular şunlardır:
• Üretim,
• Alım-satım,
• Depo işletmeciliği,
• İşyeri kiralama,
• Montaj-demontaj,
• Bakım-onarım,
• Bankacılık,
• Sigortacılık,
• Kıyı bankacılığı,
• Finansal kiralama ve diğer konular

Türkiye'deki Serbest Bölgeler:

Ülkemizde 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu yürürlüğe girdikten sonra ilk olarak; Mersin ve Antalya serbest bölgelerini kurma çalışmaları başlatılmış; bu serbest bölgeler 1987 yılında faaliyete başlamıştır. Türkiye'de halen 18 adet serbest bölge faaliyetine devam etmektedir. Serbest bölgelerin kurulacağı yerleri ve sınırlarını Cumhurbaşkanı belirler. Serbest bölgelerin, kamu kurum ve kuruluşlarınca, yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişilerce kurulmasına, işletilmesine Cumhurbaşkanı izin verir. Serbest bölgelerde, Yüksek Planlama Kurulu tarafından uygun görülen her türlü sınai, ticari ve hizmetle ilgili faaliyetler yapılabilir. Yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişiler Ekonomi Bakanlığı'ndan ruhsat almak kaydıyla serbest bölgede faaliyette bulunabilirler. Ülkemizdeki serbest bölgeler ve kuruluş tarihleri aşağıdaki gibidir:
-Mersin Serbest Bölgesi - 1985
-Antalya Serbest Bölgesi – 1985
-Ege Serbest Bölgesi - 1987
-İstanbul Atatürk Havalimanı Serbest Bölgesi - 1990
-Trabzon Serbest Bölgesi - 1990
-İstanbul Trakya Serbest Bölgesi - 1990
-Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi - 1992
-İstanbul Endüstri ve Ticaret Serbest Bölgesi - 1992
-Samsun Serbest Bölgesi - 1995
-Avrupa Serbest Bölgesi - 1996
-Rize Serbest Bölgesi - 1997

-Kayseri Serbest Bölgesi - 1997
-İzmir Serbest Bölgesi - 1997
-Gaziantep Serbest Bölgesi - 1998
-TÜBİTAK-MAM Serbest Bölgesi - 1999
-Denizli Serbest Bölgesi - 2000
-Bursa Serbest Bölgesi - 2000
-Kocaeli Serbest Bölgesi - 2000

Türkiye'deki Serbest Bölgelerde Uygulanan Kurallar ile ilgili Önemli Bilgiler:

Eşyanın serbest bölgede kalabileceği süre sınırsızdır. Serbest bölgelerin sınırları ile giriş ve çıkış noktaları, aynı zamanda serbest bölgeye giren, burada kalan veya çıkan eşya gümrük idarelerinin gözetimine tabidir. Serbest bölgelerde depolama, işçilik, işleme veya alım ve satım faaliyetlerinde bulunan kişiler tarafından, gümrük idarelerince kabul edilen forma uygun olarak envanter kayıtları tutulur. Türkiye'den serbest bölgelere sevkedilen mallar ve serbest bölgelerden Türkiye'ye sevkedilen mallar dış ticaret rejimine tabi tutulur. Serbest bölgeler ile diğer ülkeler ve serbest bölgeler arasında dış ticaret rejimi uygulanmaz. Eşyanın serbest dolaşıma girişi sırasında uygulanması öngörülen ticaret politikası önlemleri, eşya serbest bölgeye konulduğunda veya eşyanın geçici bir süre için serbest bölgede kalması sırasında uygulanmaz. Diğer taraftan, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine girişinde ticaret politikası önlemleri uygulanması gerekiyorsa, bu tür önlemler, serbest dolaşımda olmayan eşyanın serbest bölgeye konulması sırasında uygulanır.
Serbest bölgelerde faaliyette bulunabilmek için öncelikle faaliyet ruhsatı alınması gerekmektedir. Faaliyet Ruhsatları, Bakanlığımızca (Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü) verilmektedir. Serbest bölgeler ile ilgili daha detaylı bilginin Bakanlığımızdan temin edilmesi mümkündür.

Not: Bu sayfada yer alan metinler, görseller ve videolar, yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, gümrük ve dış ticaret mevzuatı hükümleri yerine geçmez. Bu sayfada yer alan bilgilerle ilgili yasal düzenleme; 4458 sayılı Gümrük Kanunu, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu ve bunlara bağlı ikincil mevzuat'ta yer almaktadır.